

Artykuł 7

Niepełnosprawne dzieci

- 1. Państwa Strony podejmą wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia pełnego korzystania przez niepełnosprawne dzieci ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności, na zasadzie równości z innymi dziećmi.**
- 2. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci niepełnosprawnych należy przede wszystkim kierować się najlepszym interesem dziecka.**
- 3. Państwa Strony zapewnią niepełnosprawnym dzieciom prawo swobodnego wyrażania poglądów we wszystkich sprawach ich dotyczących, przyjmując je z należyłą uwagą, odpowiednio do wieku i dojrzałości dzieci, na zasadzie równości z innymi dziećmi oraz zapewnią dzieciom pomoc w wykonywaniu tego prawa, odpowiednio do ich niepełnosprawności i wieku.**

1. ZASADY OGÓLNE

Konstytucja RP w artykule 72 stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

Organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane, w toku ustalania praw dziecka, do wysłuchania i, w miarę możliwości, uwzględnienia zdania dziecka.

Podstawowym aktem prawnym w zakresie prawa rodzinnego jest ustawa Kodeks rodzinny i opiekuńczy, który konkretyzuje sformułowane w Konstytucji fundamentalne zasady dotyczące dobra dziecka i równych praw dzieci bez względu na ich pochodzenie małżeńskie lub pozamałżeńskie.

Celem ochrony praw dziecka na mocy ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka powołany został Rzecznik Praw Dziecka. Stoi on na straży praw dziecka określonych w Konstytucji RP, Konwencji o prawach dziecka i innych przepisach prawa, z poszanowaniem odpowiedzialności, praw i obowiązków rodziców, w szczególności:

- prawa do życia i ochrony zdrowia,
- prawa do wychowania w rodzinie,
- prawa do godziwych warunków socjalnych,
- prawa do nauki.

Rzecznik podejmuje działania zmierzające do ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem, demoralizacją, zaniedbaniem oraz innym złym traktowaniem. Szczególną troską i pomocą otacza dzieci niepełnosprawne.

W toku działalności Rzecznik zwraca uwagę na następujące problemy dotyczące dzieci niepełnosprawne i ich rodziny:

- dostęp do szkół i placówek oświatowych (dostosowanie budynków, zapewnienie transportu do szkół i przedszkoli, zatrudnienie asystentów wspierających w szkołach i przedszkolach),
- realizacja przepisów dotyczących prawa do nauki dzieci niepełnosprawnych (podręczniki, pomoc psychologiczno-pedagogiczna, dostosowanie treści i trybu nauki),
- ochrona zdrowia (rehabilitacja zdrowotna, instytucjonalna specjalistyczna opieka nad dziećmi niepełnosprawnymi pozbawionymi opieki rodziców),
- opodatkowanie darowizn przyznawanych dzieciom z niepełnosprawnością przez organizacje pozarządowe,

- ograniczona liczba adopcji dzieci z niepełnosprawnością,
- ograniczony dostęp do dóbr kultury dla dzieci niewidomych i niesłyszących.

W sprawach tych podejmowane są interwencje we właściwych instytucjach, w konsekwencji podejmują one działania celem zaradzenia problemom (prace nad zmianą aktów prawnych).

Informacje szczegółowe dotyczące dzieci niepełnosprawnych przedstawione są jako odpowiedź na pytania dotyczące innych postanowień konwencji.

2. ZASADY, W OPARCIU O KTÓRE PODEJMOWANE SĄ DECYZJE DOTYCZĄCE NIEPEŁNOSPRAWNYCH CHŁOPCÓW I DZIEWCZYNEK

oraz

3. POMOC ZAPEWNIANA NIEPEŁNOSPRAWNYM DZIECIOM TAK BY MOGŁY ONE REALIZOWAĆ PRAWO DO SWOBODNEGO WYRAŻANIA OPINII WE WSZYSTKICH SPRAWACH ICH DOTYCZĄCYCH

Rozwiązania przewidziane przez prawo polskie stosują się do wszystkich dzieci. Brak jest specjalnych rozwiązań skierowanych wyłącznie do dzieci niepełnosprawnych.

Artykuł 72 ustęp 3 Konstytucji RP nakazuje wysłuchanie dziecka i, w miarę możliwości, uwzględnienie jego zdania, przez organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko.

Zasadnicze znaczenie w kontekście realizacji zasady uwzględniania poglądów dziecka w dotyczących go sprawach ma Kodeks postępowania cywilnego. Zgodnie z artykułem 216¹ Kpc sąd w sprawach dotyczących małoletniego wysłucha go, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala i, stosownie do okoliczności, rozwoju umysłowego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości dziecka, uwzględni jego zdanie i rozsądne życzenia. Przepisy te stosuje się w związku z kształtowaniem władzy rodzicielskiej w sprawach o rozwód, unieważnienie małżeństwa, separację, ustalaniem lub zaprzeczeniem pochodzenia dziecka, unieważnieniem uznania dziecka i rozwiązaniem przysposobienia. Szerszy zakres ma wysłuchanie dziecka w postępowaniu opiekuńczym (sprawy dotyczące osoby i majątku dziecka) Zgodnie z artykułem 576 §2 Kpc sąd w sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka wysłucha je, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala, uwzględniając w miarę możliwości jego rozsądne życzenia.

Artykuł 95 Krow przewiduje, że dziecko pozostające pod władzą rodzicielską w sprawach, w których może samodzielnie podejmować decyzje i składać oświadczenia woli, powinno wysłuchać opinii i zaleceń rodziców formułowanych dla jego dobra. Rodzice przed powzięciem decyzji w ważniejszych sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka powinni je wysłuchać, jeżeli rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka na to pozwala oraz uwzględnić, w miarę możliwości, jego rozsądne życzenia.

Wysłuchanie dziecka uzależnione jest od rozwoju umysłowego, stanu zdrowia i stopnia jego dojrzałości, co jest poddawane każdorazowo indywidualnej ocenie.

Gwarancje procesowe przewidziane są także w Kodeksie postępowania karnego i w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.

W postępowaniu karnym w sprawach o przestępstwa przeciwko wolności i obyczajności seksualnej oraz w sprawach przeciwko rodzinie i opiece sąd przesłuchuje pokrzywdzonego, których w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, tylko raz, chyba że wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub zażąda tego oskarżony, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego. Przesłuchanie pokrzywdzonego w charakterze świadka przeprowadza sąd na posiedzeniu, z

udziałem biegłego psychologa. Dodatkowym rozwiązaniem chroniącym dzieci uczestniczące w postępowaniu karnym jest możliwość przesłuchania dziecka w pokoju przyjaznych przesłuchań.

W postępowaniu w sprawach nieletnich sąd w postępowaniu wyjaśniającym ma obowiązek wysłuchać nieletniego, Przy wysłuchaniu należy dążyć do zapewnienia nieletniemu pełnej swobody wypowiedzenia się. Powinno ono odbywać się w warunkach zbliżonych do naturalnych, w miarę potrzeby w miejscu zamieszkania nieletniego, należy unikać wielokrotnego wysłuchiwanie nieletniego co do tych samych okoliczności lub okoliczności ustalonych już innymi dowodami i niebudzących wątpliwości.

W postępowaniu poprawczym sąd wysłuchuje wyjaśnień nieletniego. Nieletni pozostaje w sali rozpraw jeżeli sąd uzna to za celowe, w szczególności ze względów wychowawczych lub dla obrony nieletniego i wyjaśnienia okoliczności sprawy.

W postępowaniu wykonawczym nieletni jest wysłuchiwany jeżeli sąd uzna, że zachodzi taka potrzeba.

4. CZY DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNE SĄ POSTRZEGANE JAKO PODMIOTY PRAWA, NA RÓWNI Z INNYMI DZIEĆMI

Zgodnie z Kodeksem cywilnym każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną. Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście. Sam fakt niepełnosprawności nie ma wpływu na zdolność do czynności prawnych – dzieci niepełnosprawne z samego tylko powodu niepełnosprawności nie są traktowane inaczej niż dzieci pełnosprawne.